

Jaarverslag rekenkamer Rheden

1. Inleiding

Voor u ligt het jaarverslag van de onafhankelijke rekenkamer van de gemeente Rheden zoals die op 1 januari 2024 in werking is getreden. Op grond van artikel 185 Gemeentewet is de rekenkamer verplicht om jaarlijks voor 1 april een jaarverslag aan de raad aan te bieden.

In dit document wordt verslag gedaan van de activiteiten van de rekenkamer in 2025, de onderzoeken die zijn uitgevoerd of zijn opgestart, het budget dat zij daarvoor heeft gekregen en de uitgaven die zijn gedaan.

2. De rekenkamer, haar samenstelling, doel en werkwijze

2.a De samenstelling van de rekenkamer

Samenstelling van de rekenkamer in 2025 was als volgt:

- De heer W. (William) van Deursen, voorzitter
- Mevrouw S. (Silvi) Joosten, lid
- Mevrouw E. (Edina) van den Boomgaard, lid (van 28-1-2025 tot 1-9-2025)

De rekenkamer wordt ondersteund door een ambtelijk secretaris, de heer S. (Sjaak) Leenders, die tevens plaatsvervangend griffier is van de gemeenteraad.

2.b Werving en benoeming van de leden

Vanwege het vertrek van de heer A.A. (André) de Boer was er per 1 december 2024 een vacature ontstaan voor een lid van de rekenkamer. Een wervings- en selectieprocedure heeft plaatsgevonden in november/december 2024, waarna de gemeenteraad op 28 januari 2025 heeft besloten om mevrouw E. (Edina) van den Boomgaard te benoemen voor een periode van 6 jaar.

De rekenkamer kon toen niet vermoeden dat mevrouw Van den Boomgaard in augustus 2025 zou laten weten dat zij zich terug zou trekken als lid van de rekenkamer, waardoor er per 1 september 2025 opnieuw een vacature is ontstaan. Op voordracht van de klankbordgroep, waarbij de rekenkamer een adviserende rol heeft gehad, heeft de gemeenteraad in zijn vergadering van 25 november 2025 besloten om de heer B. (Berry) Roelofs te benoemen tot lid van de rekenkamer per 1 januari 2026, eveneens voor een periode van 6 jaar.

2.c Het doel van de rekenkamer

De rekenkamer doet onafhankelijk onderzoek naar het beleid van de gemeente Rheden. Dat gaat om meer dan rekenen. De rekenkamer onderzoekt wat er daadwerkelijk gebeurt en wat dat zoal kost en oplevert. Maar ook hoe dat beter en slimmer kan. Met de onderzoeken ondersteunt de rekenkamer de raad in zijn controlerende functie en draagt zij bij aan verbeteringen in het beleid én de uitvoering daarvan.

Afhankelijk van de aard van het onderzoek doet de rekenkamer zelf onderzoek of besluit zij om het onderzoek door een extern onderzoeksbureau te laten uitvoeren.

2.d De klankbordgroep

Naast de 3 onafhankelijke leden van de rekenkamer is er een klankbordgroep bestaande uit 3 raadsleden en/of raadsvolgers die de rekenkamer input, reflectie en advies geeft over haar werkzaamheden. Zij hebben een adviserende rol en fungeren als belangrijk klankbord bij de keuze van een onderzoeksonderwerp en de vaststelling van de rapporten, conclusies en aanbevelingen. De leden zijn niet direct betrokken bij de uitvoering van onderzoeken en hebben geen inzage in de documenten en inlichtingen die de rekenkamer in het kader van een specifiek onderzoek heeft vergaard.

In 2025 bestond de rekenkamer uit de heren J. (Jelte) Kolkman, W. (Willem) Heesen en J. (Jan) Verhoeven. De heer Verhoeven heeft per 1 februari 2025 zijn raadslidmaatschap beëindigd waardoor op die datum ook zijn deelname in de klankbordgroep is beëindigd. Gelet op de beperkte tijd tot aan de gemeenteraadsverkiezing 2026-2030 heeft het Bestuurlijk Coördinatie Overleg (BCO) besloten om voor deze resterende periode geen invulling te geven aan deze vacature.

De leden van de klankbordgroep zijn niet aanwezig bij de vergaderingen van de rekenkamer. Hun positie is beperkt tot die waarvoor de klankbordgroep feitelijk is bedoeld: het verkennen van onderzoeksonderwerpen en het reflecteren op afgeronde documenten van de rekenkamer. Dat betekent dat zij slechts enkele keren per jaar aansluiten bij vergaderingen van de rekenkamer. Voor het jaar 2025 was dat op 10 juni en op 30 september.

Voorts is de klankbordgroep leidend bij de werving van de leden van de rekenkamer. Zo kwam de klankbordgroep in 2025 tweemaal in actie voor de werving en selectie van een derde lid van de rekenkamer en de voordracht voor benoeming ervan aan de gemeenteraad.

De klankbordgroep heeft voorts een belangrijke taak bij het monitoren van de aanbevelingen van de rekenkamer en het voeren van het jaargesprek tussen de gemeenteraad, het college en de ambtelijke organisatie. Dit gesprek wordt gevoerd aan de hand van een drietal, vooraf door de klankbordgroep te bepalen, thema's. De klankbordgroep voert deze taak volledig zelfstandig uit. De rekenkamer heeft geen rol bij dit jaargesprek en is evenmin betrokken bij de voorbereiding hiervan.

3. Onderzoeken in 2025

In 2025 heeft de rekenkamer een onderzoek uitgevoerd naar grote projecten en is zij gestart met een tweetal onderzoeken, te weten externe inhuur en inventarisatie bezuinigingen.

3.1. Grote Projecten

Dit onderzoek heeft de rekenkamer in eigen beheer uitgevoerd.

De keuze voor dit onderwerp kwam voort uit een inventarisatie die de rekenkamer heeft gedaan onder de verschillende fracties van de gemeenteraad, de financiële commissie en het audit comité. Ook de rekenkamer vindt het belangrijk dat grip wordt gehouden op grote projecten, omdat deze gepaard gaan met risico's, die zowel maatschappelijk als financieel een grote impact kunnen hebben.

Om een beeld te krijgen van de risicobeheersing en informatievoorziening in Rheden is een drietal grote projecten getoetst. Hierbij is een keuze gemaakt uit de projecten die door de gemeente zelf als "grote" projecten zijn aangemerkt. Gekozen is voor projecten die van elkaar verschillen in type en actuele status, te weten:

1. Het nieuwe gemeentehuis;
2. IJsseldistrict;
3. Integrale wijkaanpak Stenfert.

De centrale onderzoeksvraag luidde:

Welke items en welke momenten in het besluitvormingsproces rond grote projecten zijn cruciaal voor de gemeenteraad om effectief mee te kunnen sturen als kaderstellend bestuurlijk orgaan en hoe kan het college hier in de informatievoorziening op inspelen?

Uit de centrale vraagstelling volgden de volgende onderzoeksvragen:

1. In welke mate is de benodigde informatie over grote projecten beschikbaar voor de gemeenteraad?
2. Is de beschikbare informatie voor de gemeenteraad juist, volledig, betrouwbaar en tijdig?
3. Hoe wordt de informatie gebruikt door de gemeenteraad?

De rekenkamer heeft de resultaten van haar onderzoek vastgelegd in het rapport 'Grote projecten, grote verantwoordelijkheid' met als ondertitel 'over grip houden, goed starten en helder controleren in de gemeente Rheden'. Zij trekt in dit rapport de volgende conclusies:

1. Informatie is vaak goed, maar niet compleet;

2. Geen afspraken bij de start belemmert goede sturing en het leerproces;
3. Informatie over de voortgang is aanwezig, maar versnipperd en niet eenduidig;
4. Iedereen ziet waar het beter kan.

De rekenkamer heeft 6 aanbevelingen geformuleerd:

Voor college en gemeenteraad:

1. Maak heldere afspraken over informatievoorziening;
2. Sluit elk groot project af met een evaluevaluatie;
3. Verbeter de formats en informatievoorziening;

Voor de gemeenteraad:

4. Controleer vooraf of alle informatie compleet is;
5. Vraag de Financiële commissie om advies over structurele controle;

Voor het college en de organisatie:

6. Voer de verbeterpunten uit vóór 1 januari 2026.

3.2 Externe inhuur

In 2025 is de rekenkamer gestart met een onderzoek naar extern personeel binnen het strategisch personeelsbeleid.

Tijdens de gesprekken die de rekenkamer in februari 2025 heeft gevoerd met de verschillende fracties is door meerdere fracties externe inhuur genoemd als mogelijk onderwerp voor nader onderzoek. Fracties uitten zorgen over de toenemende afhankelijkheid van externen en wijzen erop dat steeds meer raadsvoorstellen zijn opgesteld door extern ingehuurde medewerkers en dat door allerlei mogelijke constructies het beeld op de omvang van externe inhuur onduidelijk is.

Met dit onderzoek wil de rekenkamer de gemeenteraad meer inzicht geven in hoe externe inhuur als onderdeel van strategische personeelsplanning wordt ingezet, welke afwegingen daarbij worden gemaakt en welke impact heeft op de kwaliteit van de organisatie en daarmee op de kwaliteit van dienstverlening.

De centrale vraagstelling hierbij is:

In hoeverre heeft de gemeente Rheden grip op externe inhuur als onderdeel van strategische personeelsplanning, met het oog op de toekomst?

Beantwoording van de centrale vraagstelling vond plaats aan de hand van de volgende deelvragen:

1. Op welke manier speelt externe inhuur een rol binnen de strategische personeelsplanning van de gemeente?
  - a. Welke overwegingen werden gemaakt?
  - b. In hoeverre werden die overwegingen vastgelegd en werd ernaar gehandeld?
  - c. Welk percentage van medewerkers dat zich bezighoudt met kerntaken, is extern personeel?
  - d. Wat zijn de totale kosten per jaar voor extern personeel in de gemeente Rheden?
  - e. Wat zijn de verwachte consequenties van de bijgestelde, en door de directie vastgestelde, strategische personeelsplanning en begroting (vóór juni 2025) voor de vragen onder a tot en met d?
2. Welke rol heeft de gemeenteraad van Rheden ten aanzien de strategische personeelsplanning (inclusief extern personeel) en hoe geeft deze hier invulling aan?
3. Hoe verhoudt de formatie, de in- en uitstroompercentages en de externe inhuur in de gemeente Rheden zich tot andere gemeenten?

De rekenkamer voert dit onderzoek in eigen beheer uit. De onderzoeksresultaten zullen op 12 mei 2026 tijdens een informatiebijeenkomst worden gepresenteerd aan de gemeenteraad.

3.3 Inventarisatie bezuinigingen

Een ander punt dat meerdere fracties naar voren brachten tijdens de gesprekken die de rekenkamer in februari 2025 heeft gevoerd was dat het op dit moment moeilijk is te voorzien welke effecten de bezuinigingen hebben op de Rhedense samenleving.

Vanwege het grote maatschappelijke, financiële en politieke belang heeft de rekenkamer daarom het voornemen om in 2027/2028 onderzoek te doen naar de effecten van die bezuinigingen. Dit onderzoek richt zich dan niet alleen op de effecten voor het functioneren van de gemeente Rheden maar ook op wat de instellingen en de inwoners merken van de bezuinigingen. Naast de gebruikelijke onderzoeksmethodiek zullen hierbij dan ook inwoners worden bevestigd en een aantal instellingen die bijvoorbeeld te maken krijgen met een aanzienlijke korting op de subsidie.

Ter voorbereiding op dat onderzoek heeft de rekenkamer ervoor gekozen om eerst een inventarisatie te doen, zodat zij als het ware een referentiepunt (foto) maakt van de huidige situatie en de weg ernaartoe.

Het doel van deze inventarisatie is het geven van inzicht in het besluitvormingsproces rond de bezuinigingen en de effecten die raad, college en ambtelijke organisatie hiervan verwachten op de gemeentelijke dienstverlening en de inwoners. Een inventarisatie die in 2027/2028 als basis kan dienen voor een diepgaander onderzoek. De inventarisatie zal geen aanbevelingen omvatten en zal ter kennisname aan de gemeenteraad worden aangeboden.

De centrale vraagstelling hierbij is:

Hoe zijn de bezuinigingen in de gemeente Rheden voorbereid, hoe is het besluitvormingsproces hierover verlopen met de stakeholders en wat zijn de verwachte gevolgen voor de voorzieningen in de gemeente en de inwoners?

Beantwoording van de centrale vraagstelling vindt plaats aan de hand van de volgende deelvragen:

1. Welke specifieke bezuinigingsmaatregelen zijn voorgesteld en op basis van welke analyses of gegevens zijn deze keuzes gemaakt?
2. In hoeverre zijn de bezuinigingsvoorstellen in samenwerking met de gemeenteraad opgesteld? Welke rol heeft de gemeenteraad hierin gespeeld?
3. Hoe heeft het afwegingsproces in de gemeentelijke organisatie plaatsgevonden en hoe is dit vastgelegd?
4. Krijgt de gemeenteraad inzicht in de te verwachten effecten van de voorstellen?
5. Op welke manier is er gecommuniceerd over de bezuinigingen richting de gemeenteraad, de inwoners en andere stakeholders?
6. Hoe wordt de voortgang van de bezuinigingen gemonitord en geëvalueerd na de implementatie?

De rekenkamer voert dit onderzoek in eigen beheer uit. Zij streeft ernaar om in mei 2026 de resultaten van dit onderzoek aan de gemeenteraad te kunnen aanbieden.

3.4 Doe mee onderzoek naar onderbesteding

De rekenkamer heeft tot slot besloten om deel te nemen aan een grootschalig DoeMee-onderzoek van de Vereniging van Rekenkamers. Dit is een benchmarkonderzoek dat jaarlijks uitgevoerd wordt, dit jaar bij 159 decentrale overheden.

Het onderzoek wordt uitgevoerd door de Radboud Universiteit Nijmegen, namens de Vereniging van Rekenkamers en in opdracht van -onder andere- de rekenkamer van Rheden.

Al bij de startbijeenkomst en de informatie die de rekenkamer daarna ontving bleek dat dit onderzoek veel inzet zou vragen van zowel de rekenkamer als de ambtelijke organisatie. Daar kwam bij dat de rekenkamer kort daarna zou starten met een ander onderzoek dat ook de financiën van de gemeente aangaat. Twee onderzoeken op hetzelfde taakgebied met de voorgestelde aanpak en inzet vroeg te veel van -met name- de ambtelijke organisatie. Dit heeft de rekenkamer doen besluiten om hier niet langer aan deel te nemen.

Dit neemt niet weg dat de ambtelijke organisatie bij aanvang van dit onderzoek al wel diverse documenten heeft aangeleverd die door de Vereniging van Rekenkamers zijn betrokken bij dit onderzoek. Zodra het eindrapport van dit DoeMee-onderzoek beschikbaar komt zal de rekenkamer de raad daarover informeren.

4. Financieel

Het budget van de rekenkamer bedroeg in 2025 € 55.820,00.

Dit budget is bedoeld voor het doen van 1 tot 2 onderzoeken per jaar en vergoedingen voor de voorzitter en de 2 leden van de rekenkamer.

De leden van de rekenkamer ontvangen een vaste maandelijkse vergoeding. Voor de voorzitter bedroeg deze maandelijkse vergoeding in 2025 € 564,49. De twee leden ontvingen een vergoeding van € 483,86 per maand.

Wanneer een onderzoek in eigen beheer wordt uitgevoerd ontvangen de leden daarvoor een bedrag van € 80,48 per uur.

Daarnaast hebben de leden recht op een vergoeding voor hun reiskosten, waarbij wordt uitgegaan van maximaal de belastingvrije kilometervergoeding. Voor 2025 was deze vergoeding € 0,23 per kilometer.

De kosten voor 2025 kunnen als volgt worden gespecificeerd:

- presentiegeld voorzitter en leden	€ 15.930,10
- Reiskosten voorzitter en externe leden	€ 442,72
- Kosten voor onderzoek	€ 37.150,64
- Lidmaatschap Vereniging van rekenkamers	€ 440,00
- Overige kosten	€ 354,98

Totaal	€ 54.318,44
	=====

Het voorgaande betekent dat de werkzaamheden van de rekenkamer in 2025 binnen het daarvoor beschikbaar gestelde budget zijn uitgevoerd.

5. Vooruitblik

Op het moment van het schrijven van dit jaarverslag is het onderzoek naar externe inhuur afgerond en voor bestuurlijk wederhoor toegezonden naar het college van burgemeester en wethouders. Dit rapport zal worden toegelicht aan de gemeenteraad tijdens de informatiebijeenkomst van 12 mei aanstaande.

Die bijeenkomst zal door de rekenkamer ook worden benut om zich voor te stellen aan de nieuwe raad, als onderdeel van het inwerkprogramma, waarbij er wordt ingezoomd op de werkwijze van de rekenkamer.

Ook de inventarisatie van de bezuinigingen is door de rekenkamer afgerond. Zodra dit onderzoek is voorzien van conclusies zal dit ter informatie aan de raad worden toegezonden. De onderzoeksresultaten zullen mondeling worden toegelicht in een vergadering van de financiële commissie. Hiervoor moet nog een datum worden bepaald.

Op dit moment treft de rekenkamer voorbereidingen voor een onderzoek dat zij wil doen naar de lessen die te leren zijn uit de lokale Woonvisie (2020 – 2026) met het oog op de nieuwe nog te ontwikkelen woonvisie in 2026. De start van dit onderzoek was reeds gepland in het najaar van 2025, maar is vanwege tijdsdruk en een wisseling in de samenstelling van de rekenkamer uitgesteld naar 2026.

In de tussentijd bereidt de rekenkamer zich voor op nieuw op te starten onderzoeken in 2026 en 2027. Zij zal dat dit doen in nauwe samenspraak met de klankbordgroep waarvan de leden na de verkiezingen worden benoemd door de nieuwgekozen gemeenteraad.

6. Tot slot

Vastgesteld wordt dat de rekenkamer in dit verslagjaar geen externe klachten heeft ontvangen.

Met de benoeming van de heer Roelofs is de rekenkamer weer op volle sterkte om haar taak te kunnen uitvoeren. Uiteraard zal de rekenkamer haar best doen om ook in 2026 weer een constructieve bijdrage te leveren aan de versterking van de kaderstellende, controlerende en volksvertegenwoordigende taken van de gemeenteraad.

De rekenkamer bedankt de raadsleden, raadsvolgers, collegeleden en ambtelijke organisatie voor de positieve wijze waarop zij in het afgelopen jaar meewerkten aan haar onderzoeken.

Ook dankt zij de leden van de klankbordgroep voor de constructieve bijdrage die zij hebben geleverd aan hun reflectie op haar onderzoeken en hun actieve rol bij het (tweemaal) werven en selecteren van een derde lid.